

Brüssel, 20. september 2019
(OR. en)

12285/19

COPEN 356
JAI 948
EUROJUST 161
ENFOPOL 399
DROIPEN 135
COSI 183

MÄRKUS

Saatja:	Eesistujariik
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Eelmise dok nr:	11823/19 + ADD 1
Teema:	Eelnõu: nõukogu järeldused Eurojusti kohta – Euroopa Õigusalase Koostöö Üksus digitaalajastul – Vastuvõtmine

Kriminaalasjades tehtava politsei- ja õigusalase koostöö kooskõlastuskomitee (CATS) saavutas 19. septembri 2019. aasta koosolekul täieliku kokkuleppe Eurojusti käsitlevate nõukogu järelduste eelnõu suhtes, mis on esitatud lisas.

Eeldusel, et alaliste esindajate komitee selle kinnitab, palutakse nõukogul (justiits- ja siseküsimused) järeldused oma 7.-8. oktoobri 2019. aasta istungil vastu võtta ja leppida kokku nende avaldamises *Euroopa Liidu Teatajas*.

Punkti 16 kohta tuleb märkida, et Eurojust ja Taani ei ole omavahelist koostöökokkulepet veel sõlminud (20. septembri 2019. aasta seisuga), kuid on tõenäoline, et kokkulepe sõlmitakse enne lisatud nõukogude järelduste kavandatavat vastuvõtmist.

(eelnõu)

**NÕUKOGU JÄRELDUSED EUROJUSTI KOHTA –
EUROOPA ÕIGUSALASE KOOSTÖÖ ÜKSUS DIGITAALAJASTUL**

NÕUKOGU VÕTTIS VASTU JÄRGMISED JÄRELDUSED:

1. Nõukogu viitab Euroopa Ülemkogu poolt 20. juunil 2019 vastu võetud uuele strateegilisele tegevuskavale aastateks 2019–2024, milles seatakse kodanike ja vabaduste kaitse üheks järgmise institutsioonilise tsükli põhiprioriteediks. Kooskõlas strateegilise tegevuskavaga on liit pühendunud terrorismi ja piiriülese kuritegevuse vastase võitluse laiendamisele ja tugevdamisele, koostöö ja teabevahetuse parandamisele ning liidu ühiste instrumentide edasiarendamisele.
2. Nõukogu tervitab Eurojusti 2018. aasta aruande (7944/19) esitamist ja täiendavaid edusamme, mida Eurojust on teinud oma ülesannete täitmisel, olles peamine osaleja liikmesriikide ametiasutuste õigusalse tegevuse koordineerimise ja koostöö hõlbustamisel ja tugevdamisel kõige raskemat liiki piiriüleste kuritegude, eelkõige terrorismi, inimkaubanduse, rändajate smugeldamise, küberkuritegevuse ja korruptsiooniga seotud juhtumite uurimisel ja nende eest süüdistuse esitamisel. Sarnaselt varasematele aastatele suurenes Eurojustile edastatud juhtumite arv ka 2018. aastal.

3. Nõukogu on rahul, et Eurojust on sõlminud koostöölepingud Albaania ja Gruusiaga ja on viinud lõpule läbirääkimised Serbiaga sõlmitava koostöölepingu üle ning et Eurojusti on lähetatud uued sideprokurörid. Need koostöölepingud, nagu ka sideprokurörid, aitavad märkimisväärselt kaasa asjaomaste kolmandate riikidega tehtava õiguslase koostöö hõlbustamisele. Samuti saab see tuua kasu teistele osalejatele, eelkõige määrusega (EL) 2017/1939¹ asutatud Euroopa Prokuratuurile. Eurojusti innustatakse tagama, et uued koostöölepingud jõustuksid võimalikult kiiresti ning igal juhul enne 12. detsembrist 2019, mil määrus (EL) 2018/1727² muutub kohaldatavaks. Eurojusti kutsutakse üles kaaluma vajadust sõlmida koostöölepingud muude kolmandate riikidega kõnealuse määruse artikli 52 lõike 1 alusel toimuva koostööstrateegia koostamise kontekstis. Samuti kutsub nõukogu komisjoni üles koostama võimalikult kiiresti pärast kõnealuse määruse kohaldamise alguskuupäeva soovitusel rahvusvaheliste lepingute üle läbirääkimiste alustamiseks.
4. Nõukogu tervitab asjaolu, et 2019. aasta septembris alustas tööd Eurojusti hallatav õiguslane terrorismivastase võitluse register, mis koondab kõikide liikmesriikide õiguslase teabe terrorismivastase võitlusega seotud menetluste kohta. See register, mis sisaldab liikmesriikide poolt vastavalt nõukogu otsusele 2005/671/JSK³ edastatud teavet, suurendab ELi ja selle liikmesriikide tõhusust terrorismivastases võitluses. Kuna liikmesriikide pädevate asutuste poolt Eurojustile teabe edastamine on üks eeltingimus selleks, et õiguslane terrorismivastase võitluse register saaks tõhusalt toimida ja anda lisaväärtuse liikmesriikide ametiasutuste uurimistesse, kordab nõukogu liikmesriikide kohustust edastada sellist teavet kooskõlas nõukogu otsusega 2005/671/JSK.

¹ Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. novembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1727 Euroopa Liidu Kriminaalõiguslase Koostöö Ameti (Eurojust) kohta ning millega asendatakse ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 2002/187/JSK (ELT L 295, 21.11.2018, lk 138).

³ Nõukogu 20. septembri 2005. aasta otsus 2005/671/JSK terroriaktidega seotud teabevahetuse ja koostöö kohta (ELT L 253, 29.9.2005, lk 22).

EUROJUSTI ROLL

5. Nõukogu rõhutab, et Eurojust on oluline osaleja vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala valdkonnas. Tal on spetsiaalne ja koordineeriv roll liidus õiguslase koostöö valdkonna tegevuse koordineerimisel. Eurojust on ainus ELi asutus, kes koordineerib õigusasutuste tegevust julgeolekuahela igas lülis. Tal on ainulaadne ja elutähtis roll raskete piiriüleste kuritegude uurimise ja nende eest süüdistuste esitamise koordineerimisel liikmesriikide uurimise ja süüdistuse ettevalmistamise eest vastutavate asutuste vahel igas kriminaalmenetluse etapis alates kuriteo uurimise algusest kuni lõpliku kohtuotsuseni.
6. Kui Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Amet (Europol) vastutab liikmesriikide õiguskaitseasutuste toetamise eest raskete piiriüleste kuritegude ennetamisel ja nende vastu võitlemisel, siis Eurojusti ülesandeks on toetada ja tugevdada koordineerimist ja koostööd liikmesriikide uurimise ja süüdistuse ettevalmistamise eest vastutavate asutuste vahel nii raskete piiriüleste kuritegude uurimise kui ka nende eest süüdistuste esitamise ajal. Eurojust ja Europol täiendavad vastastikku üksteist ja nad peaksid jätkama jõupingutusi tiheda ja üksteist täiendava koostöö tegemiseks. Nõukogu on veendunud, et nii Europol kui ka Eurojust on huvitatud sellest, et mõlemad asutused toimiksid hästi ja tõhusalt, kuna mõlemate volitustel on sama eesmärk: võidelda ELis tõhusamalt raske piiriülese kuritegevusega ja luua sel viisil turvalisem Euroopa.

7. Euroopa Prokuratuur ja Eurojust peaksid looma ja säilitama tihedad suhted, mis põhinevad vastastikusel koostööl nende vastavate volituste ja pädevuste piires ning nendevaheliste korralduslike, haldus- ja juhtimiselaste suhete arendamisel, nagu on osutatud Euroopa Prokuratuuri käsitleva määruse (EL) 2017/1939 artiklis 100 ja Eurojusti käsitleva määruse (EL) 2018/1727 artiklis 50. Eurojustil on tõenäoliselt täita tähtis roll Euroopa Prokuratuuri töös, eelkõige selle tegevuse varastes etappides. Samuti on tal oluline roll juhtumites, millesse on kaasatud nii osalevad kui ka mitteosalevad liikmesriigid, kui ka väljapoole Euroopa Prokuratuuri pädevust jäävates pettusejuhtumites. Kummalgi asutusel oma ainulaadne roll ja koht ELi vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala valdkonnas. Nõukogu kutsub Eurojusti üles looma Euroopa Prokuratuuriga tihedad suhted kohe, kui Euroopa Prokuratuur alustab operatiivset tegevust. Eurojust peaks püüdma Euroopa Prokuratuuri abistada, eelkõige kui viimane on alustanud operatiivset tegevust, sealhulgas jagama Euroopa Prokuratuuriga oma eksperditeadmisi, mis Eurojust on peaaegu 20 aasta jooksul kogunud keerukate piiriüleste uurimiste koordineerimisel ja toetamisel ning suhetes kolmandate riikidega. Koostöökind Euroopa Prokuratuuri ja Eurojusti vahel tuleks kehtestada nii kiiresti kui võimalik.
8. Nõukogu peab samuti tähtsaks koostööd Eurojusti ja teiste ELi organite ja asutuste, nagu OLAFi ja Frontexi vahel. Kõik need ELi osalejad peaksid tegema oma vastavate volituste piires koostööd, et teha kindlaks täiendavaid sünergiaid ja kasutada täiel määral ära oma tugevusi sidusal viisil, eesmärgiga aidata liikmesriike nende jõupingutustes tagada ELi kodanikele turvalisem keskkond.
9. Nõukogu innustab Eurojusti kasutama jätkuvalt täiel määral ära oma ainulaadset positsiooni ja suurendama oma proaktiivset rolli, tehes tähelepanekuid kuritegevuse ja kuritegelike nähtuste arengusuundumuste kohta ELis ja mujal ning parandades liikmesriikide ametiasutuste teadmisi ja valmisolekut nendega teabe jagamise kaudu.

DIGITAALNE KRIMINAALÕIGUS JA KOHTUASJADE HALDAMISE SÜSTEEM

10. Nõukogu rõhutab, et ELi politsei- ja õigusalase koostöö jaoks on vaja parandada teabevahetust ja tagada ELi infosüsteemide koostalitlusvõime täielikus vastavuses andmekaitsealsete õigustega, kuna see tugevdab kiiret, usaldusväärset ja turvalist teabe ja tõendite vahetamist selliste organite ja asutuste vahel nagu Europol, OLAF, Frontex, Euroopa Prokuratuur ja Eurojust. Eurojustil on oluline roll liikmesriikide andmete omavahelise sidumise tagamisel, nii et erinevaid kriminaaluurimisi oleks võimalik omavahel seostada. Selleks tuleks tagada, et Eurojusti liikmesriigi liikmetel oleks juurdepääs komisjoni loodud ja liikmesriikide hallatavale elektrooniliste tõendite digitaalsele vahetussüsteemile.
11. Nõukogu innustab komisjoni ja Eurojusti jätkama oma digitaalse kriminaalõiguse algatust, mida tutvustati nõukogu (justiits- ja siseküsimused) 6. detsembri 2018. aasta istungil ning mille eesmärk on võimaldada liidu õigusasutustel võtta kriminaalasjades (tundliku) teabe saatmiseks ja saamiseks üksteisega turvalisel viisil ühendust. Selles kontekstis tuleks võtta arvesse juba olemasolevaid IT-lahendusi, nagu elektrooniliste tõendite digitaalne vahetussüsteem ja turvaline teabevahetusvõrk (SIENA).
12. On väga oluline, et Eurojusti IT-taristu ja kohtuasjade haldamise süsteem toimiks tõhusalt ja nõuetele vastavalt, pidades täielikult kinni andmekaitsealsetest õigustest, nii et Eurojust saaks toetada liikmesriikide õigusasutusi raskete piiriüleste kuritegudega seotud asjade menetlemisel. See on äärmiselt tähtis selleks, et Eurojust saaks pakkuda pädevatele riigiasutustele teavet ja tagasisidet teabe töötlemise tulemuste kohta, mida sellised asutused võivad kooskõlas Eurojusti õigusraamistikuga oodata. Praegune kohtuasjade haldamise süsteem on üsna vana ega toeta nõuetekohaselt teabevahetust. Eurojust peaks seega kaaluma võimalusi oma kohtuasjade haldamise süsteemi parandamiseks ja kaasajastamiseks, võttes arvesse koostalitlusvõimet olemasolevate lahendustega või loodavate lahendustega (nagu elektrooniliste tõendite digitaalne vahetussüsteem).

UUS EUROJUSTI MÄÄRUS

13. Eurojusti määrust (EL) 2018/1727 hakatakse kohaldama alates 12. detsembrist 2019. Uus õigusraamistik võimaldab Eurojustil tõhusamalt käsitleda üha kasvaval arvil liikmesriikide ametiasutuste taotlusi, eelkõige sellistes kuritegevuse seisukohast prioriteetsetes valdkondades nagu terrorism, inimkaubandus, rändajate smugeldamine, küberkuritegevus ja korruptsioon.
14. Kohe pärast määruse kohaldama hakkamist saab Eurojusti kolleegium ametlikult esitada Eurojusti uue töökorra kavandi vastavalt määruse artikli 5 lõikele 5. Pärast nõukogu poolt kavandi heakskiitmist saab Eurojust töökorra vastu võtta. Asjakohaseid osalejaid kutsutakse üles tegema kõik endast oleneva, et soodustada sellise töökorra kiiret vastuvõtmist, nii et Eurojust saaks oma ülesandeid tõhusamalt täita.
15. Nõukogu peab väga oluliseks, et Eurojust saaks keskenduda oma operatiivtegevusele, eelkõige kuna juhtumite arv üha kasvab. Selleks innustatakse Eurojusti tegema jätkuvalt muudatusi, mille tulemuseks on selle kui ELi asutuse tõhusam ja kaasaegsem juhtimine. Võttes samuti arvesse Eurojusti ainulaadset rolli ELi tasandil raskete kuritegude uurimisel ja nende eest süüdistuste esitamisel, sealhulgas tema märkimisväärset toetust ühistele uurimisrühmadele, tuleks tagada, et Eurojust saaks keskenduda sellist koordineerimist vajavatele juhtumitele. Muude juhtumite puhul, mil oleks kasu teabevahetusest ja/või kohtudokumentide edastamisest, tuleks kasutada teisi kanaleid, nagu kriminaalasju käsitlev Euroopa õiguslase koostöö võrgustik.
16. Nõukogu tervitab Eurojusti ja Taani vahel kokkuleppe sõlmimist, tagades sellega, et Eurojusti määruse kohaldamine ei jäta tühimikku ELi õiguslase koostöö raamistikku.

VÕRGUSTIKEGA TEHTAVA KOOSTÖÖ JA KOORDINEERIMISE PARANDAMINE

17. Nõukogu viitab oma 6. juuni 2019. aasta järeldustele „Eurojusti ja nõukogu poolt kriminaalasjades tehtava õiguslase koostöö valdkonnas loodud võrgustike vaheline sünergia“ (ELT C 207, 18.6.2019, lk 1). Nõukogu innustab Eurojusti, koostöös Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku, genotsiidivastase võrgustiku, ühiste uurimisrühmade võrgustiku ja Euroopa küberkuritegevuse vastase õiguslase koostöö võrgustikuga (EJCN), rakendama kõnealuses dokumendis esitatud järeldused, mida tuleks lugeda koos nimetatud järeldustele lisatud ühisdokumendis esitatud soovitustega.

VAHENDID

18. Nõukogu viitab Euroopa Ülemkogu 18. oktoobri 2018. aasta järeldustele, milles kutsutakse üles võtma meetmeid, et tagada Eurojustile ja Europolile piisavad vahendid tegelemaks uute probleemidega, mis tulenevad tehnoloogilistest suundumustest ja muutuvatest julgeolekuohtudest, sealhulgas ametkondadevahelise koostöö ning andmete parema juurdepääsu abil. ELi ja selle liikmesriikide praegused julgeolekuohud – mida kujutavad terrorism, rändajate smugeldamine, küberkuritegevus, inimkaubandus ja ebaseaduslik uimastikaubandus – vajavad endiselt tõhusat reageerimist politsei ja kohtuorganite poolt. Sellega seoses rõhutab nõukogu, et julgeoleku ja kriminaalõiguse ahelat tuleb vaadelda ühe tervikuna, et tagada terviklik julgeolek liidus. Seetõttu tuleks tunnistada kõikide selles ahelas osalejate olulisust ja rolli, et vältida takistusi mõnes ahela osas ning, mis veelgi hullem, lõpptulemusena karistamatust.

19. Nõukogu tunnistab, et Eurojust seisab silmitsi pidevalt kasvava töökoormusega, sealhulgas tulenevalt tema uutest ülesannetest seoses Euroopa terrorismivastase võitluse registriga, suuremast koostööst kolmandate riikidega ja määruse (EL) 2018/1727 praktilise rakendamisega. Vaatamata Eurojusti töökoormuse ja ülesannete kasvule ei ole tema eelarve suurenenud. Peale selle rõhutab nõukogu asjaolu, et järgmise mitmeaastase finantsraamistiku kontekstis õiguskaitseasutustele ette nähtud rahaliste vahendite plaanitaval kasvul, mis võib tuua kaasa juhtumite arvu suurenemise, võib suurendada ka Eurojusti töökoormust. Nõukogu kordab, kui tähtis on tõhus, ajakohastatud ja nõuetekohaselt toimiv IT-taristu ja kohtuasjade haldamise süsteem, et võimaldada Eurojustil oma ülesandeid tõhusalt täita. Nõukogu tunnistab, et sellised täiustused vajavad asjakohaseid inimressursse ja rahalisi vahendeid.
20. Eespool toodut silmas pidades leiab nõukogu, et Eurojustile tuleks anda piisavad vahendid, sealhulgas Eurojusti eelarvest sõltuvate võrgustike jaoks, et tagada Eurojusti nõuetekohane toimimine elutähtsa osalejana ELi julgeoleku- ja kriminaalõiguse ahelas ning tema tähtsa strateegilise ja operatiivtegevuse jätkuv areng.
-